

BULLETIN

XXXVIII. Východoslovenského tábora ochrancov prírody a krajiny

s medzinárodnou účasťou

Údolie kniežat'a Laborca,

v katastri obce Habura

26.07. - 01.08.2014

Prípravný výbor XXXVIII. VS TOP- u ďakuje všetkým organizáciám, zložkám a jednotlivcom, ktorí pomáhali pri príprave XXXVIII. Východoslovenského TOP u – v Údolí kniežat'a Laborca, katastri obce Habura, okres Medzilaborce, **v roku 2014**, prispeli finančne, materiálne alebo inak k jeho úspešnému priebehu.

Pod'akovanie patrí týmto inštitúciám:

Obciam v Habure a Kalinove,
PD v Habure,
DPD v Krásnom Brode,
Okresnému úradu v Medzilaborciach,
Združeniu klubov Apollo so sídlom v Bratislave,
VSE v Košiciach,
ORL v Humennom,
Light Stabilizers v Strážskom,
DIAKOL v Strážskom,
AQUING v Košiciach,
ABCOM v Košiciach,
TP 2 v Strážskom,
SLOV-VAGON v Strážskom,
HNOJIVA Duslo v Strážskom,
ŠOP SR, CHKO Východné Karpaty v Medzilaborciach,
Leman Slovakia v Humennom,
Bytový textil Konečný v Humennom,
OÚ v Prešove, odboru starostlivosti o ŽP,
ÚV SZOPaK v Prievidzi,
Ekologickým službám v Strážskom,
Technickým službám v Medzilaborciach,
SZOPaK ZO č.1 Humennom a ďalším

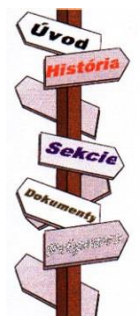
Vydal : Prípravný výbor XXXVIII. VS TOP z podkladov
Ing. Jána Čurlíka, ŠOP SR, dostupná odborná literatúra
Príležitostná publikácia : bez jazykovej úpravy
Zostavil, grafická a textová úprava : Ing. Ján Čurlík
Tlač : ABCOM Košice s.r.o.
Náklad : 250 ks
Humenné, júl 2014

OBSAH

Po tridsaťsedmičke	3
Charakteristika obce Habura	4
Charakteristika obce Kalinov	6
CHKO Východné Karpaty	7
Odborná náplň XXXVIII. Východoslovenského TOP	9
Program a organizácia XXXVIII. VS TOP	14
Pokyny pre účastníkov	16

ODBORNÉ SEKcie:

	-	<i>krajinárska</i>		-	<i>chiropterologická</i>
	-	<i>lesnícka</i>		-	<i>geologická</i>
	-	<i>botanická</i>		-	<i>historická</i>
	-	<i>ornitologická</i>		-	<i>praktická ochrana prírody</i>
	-	<i>herpetologická</i>		-	<i>rezbárska</i>
	-	<i>entomologická</i>		-	<i>detská</i>
	-	<i>mykologická</i>			

Informácie o tomto a predchádzajúcich VS TOPoch nájdete na stránke:

www.vstop.sk

Po tridsaťsedmičke

Rok **2014** je charakterizovaný začiatkom po tridsaťsedmičke, nepretržitej existencie Východoslovenských táborov ochrancov prírody / TOP-ov /. Tak ako doterajšie, aj tento je poznačený vývojovým a udržateľným trendom.

Jedným zo záverov XXXVII. VS TOP-u na lúke pod Bokšovom, v katastru obci Malej a Veľkej Lodiny, v okrese Košice, bolo pripraviť skupinu, ktorá by v organizovaní TOP-ov pokračovala. Prevzatím štafety z Malej a Veľkej Lodiny ZO č. 1 SZOPaK v Humennom, mala ZO zabezpečiť hladký priebeh XXXVIII. VS TOP-u v okrese Medzilaborce.

Po viacerých návrhoch a stretnutiach priamo v teréne, došlo k záveru, že XXXVIII. VS TOP je reálne uskutočniť v katastru obce Habura, v okrese Medzilaborce. Priestor v Údolí kniežaťa Laborca, bol v letnom období využitý na odhalenie vyše päťmetrovej bronzovej sochy kniežaťa Laborca na vršku nad obcou Habura. Neďaleko obce sa nachádza CHKO Východné Karpaty.

V blízkosti TOP-u sa nachádza okresné mesto Medzilaborce, v ktorom sa okrem iného nachádza Múzeum moderného umenia Andyho Warhola.

Na prelome rokov sa členovia ZO SZOPaK v Humennom stretli so zástupcom obce Habura, starostom obce. Na stretnutí sa vybrali lokality pre tohoročný tábor ochrancov prírody. Od začiatku roka sa prípravný výbor XXXVIII. VS TOP-u, trikrát stretol a zabezpečoval prípravnú fázu TOP-u. Chcem poďakovať všetkým, ktorí sa podieľali na príprave tohoročného TOP-u, členom prípravného výboru, Obciam v Habure a Kalinove, PD so sídlom v Habure, DPD v Krásnom Brode, Združení klubov Apollo v Bratislave, Light Stabilizers Strážske, DIAKOL STRÁŽSKE, ORL Humenné, AQUING Košice, ABCOM Košice, HNOJIVÁ Duslo Strážske, SLOV-VAGON Trnava, Lemán Slovakia Humenné, TP 2 Strážske, Bytový textil Konečný Humenné, OÚ Prešov odbor starostlivosti o ŽP, Ekologické služby Strážske, Technické služby Medzilaborce, Urbaniát obce Habura,

Okresnému úradu v Medzilaborciach, ďalším sponzorom, skrátka všetkým, ktorí pomohli vytvoriť vhodné podmienky pre jeho uskutočnenie.

Vitajte priatelia na lúke v Údolí kniežaťa Laborca, v katastru obce Habura. Za organizátorov podujatia Vám prajem príjemný pobyt, vynikajúce počasie a veľa dobrých zážitkov.

Ing. Ján Čurlík
spoluorganizátor TOP-u

Charakteristika obce Habura

Obec Habura sa nachádza necelých desať kilometrov od mesta Medzilaborce v severnej časti Nízkyh Beskýd v doline vodného toku Laborec, pri sútoku s potokmi Habura a Sližov. Nadmorská výška v strede obce je 387 m n. m. a v rámci katastrálneho územia obce od 350 m n. m. do 700 m n. m.. Výrazne členitý hornatinný povrch územia tvorí tret'ohorný flyš, svahové hliny a štrkové náplavy. Zväčša je zalesnený. Katastrálne územie obce Habura spadá podľa klimatickej klasifikácie do mierne teplej oblasti, okrsok mierne teplý, veľmi vlhký vrchovinový. Do severnej, severovýchodnej časti a v južnej časti v okolí alúvia Laborca nám zasahuje chladná oblasť, okrsok mierne chladný. Priemer ročných teplôt sa pohybuje okolo 4 až 7°C.

Boje I. svetovej vojny sa nevyhli ani obci Habura. V jari 1915 bola obec úplne zničená. Pozostatkom konfliktu je aj vojenský cintorín v obci Habura, ktorý je súčasťou obecného cintorína. V súčasnosti existuje iba jeho časť, ktorá sa nachádza medzi civilnými hrobmi.

Medzi kultúrne dedičstvo obce Habura patrí „Kostol grécko-katolícky klasicistický“. Drevený kostolík /cerkov/ v Habure je vernou kópiou pôvodného pravoslávneho chrámu sv. Mikuláša Čudotvorcu. Pôvodný drevený kostol si postavili obyvatelia Habury v rokoch 1502-1510 pôvodne ako pravoslávny. V roku 1740 tam však postavili kostol kamenný a drevený darovali Malej Poľane, kde bol v roku 1759 zasvätený svätému Mikulášovi, ako gréckokatolícky. Následne bol drevený kostol predaný v roku 1935 do Hradca Králové, kde stojí do dnes. Nový kostolík vznikol v rámci slovensko-poľského euro projektu „Dva kostoly“. V súčasnosti sa v obci nachádzajú aj ďalšie skvosty národného a kultúrneho dedičstva, ktoré boli vyhlásené za národné kultúrne pamiatky a to „Kostol a zvonica“ - NKP /pamiatku tvoria 2 objekty: kostol, zvonica/, „Pamätná tabuľa, Roľnícka vzbuza 1935“ - NKP a „Pomník, 1914 - 1944, major, Kukorelli L.“ – dôstojník letectva, významný organizátor a veliteľ partizánskych jednotiek na východnom Slovensku počas druhej svetovej vojny /veliteľ generálneho štábu partizánskej brigády Čapajev/.

Obyvateľstvo obce sa v minulosti živilo predvážne poľnohospodárstvom, prácou v lese a chovom oviec. Čiastočná zmena v profesijnom zameraní občanov nastala až po druhej svetovej vojne, keď 2/3 obyvateľstva ostala pracovať v JRD a cca 1/3 dochádzala do priemyselných podnikov v mestách Medzilaborce /Vihorlat, Lastroj/ a Humenné.

V katastrálnom území obce Habura sa nachádza územie CHKO Východné Karpaty s vyhláseným 2. stupňom ochrany /SO/, ktoré tu vytvára pestré zoskupenie lesných a nelesných spoločenstiev v pohraničnej zóne okresu Medzilaborce a PR Haburské rašelinisko s vyhláseným 4. SO, vyhlásené na ochranu ojedinelých rašelinníkových a mokradných spoločenstiev. 3.

V blízkosti PR Haburské rašelinisko sa nachádza evidovaná genofondová plocha Medzi Haburkami. V rámci sústavy NATURA 2000 sa tu nachádza ÚEV SKUEV0048 Dukla /2. a 4 SO/, ÚEV SKUEV0232 Laborec /3 SO/, SKUEV0043 Kamenná /2 SO/ a SKCHVÚ011 Laborecká vrchovina.

CHKO Východné Karpaty ponúka nad obcou Habura, jedinečnú lokalitu na rozvoj aktívnej, ako aj rodinnej turistiky. Územie bývalej osady Chvastejov zaujme milovníkov prírody hneď pri prvom kontakte a má všetky predpoklady preto, aby u návštevníkov vyvolalo nutkavý pocit návratu do lesov a lúk plných ticha a pokoja. Na miestach, na ktorých si človek neuvedomuje rýchlosť plynúceho času, príroda a krajina CHKO Východné Karpaty ponúka svoju jedinečnosť a unikátnosť v plných priehrádkach. Na samom počiatku to bola samota, neskôr skupina piatich rodinných domov z konca 19. a začiatku 20. storočia. Osada sa nachádzala približne 2 km severovýchodne od obce Habura, v lesoch neďaleko štátnej hranice s Poľskom. Pôvodní obyvatelia Chvastejova pochádzali z obce Habura, ale aj z okolitých obcí ležiacich na druhej strane Karpát v susediacej Poľskej republike. Zaoberali sa aktívne poľnohospodárstvom a chovom hovädzieho dobytku. Pozostatkom tejto činnosti sú rozsiahle plochy nádherných podhorských a horských lúk, ktoré sú sprístupnené sieťou poľných ciest a turistických chodníkov. Život na Chvastejove zanikol začiatkom 70-tych rokov, keď sa z lokality vystažovala posledná rodina Komanických. Do dnešných dní sa na lokalite tejto bývalej osady zachoval iba jeden rodinný dom, ktorý je dnes už takmer v ruinách a nepôvodná drevenica, ktorú potomkovia z Chvastejova postavili a využívajú pri príležitostných návštevách svojho rodiska, pri pietnych a nostalgických spomienkach na ťažký život svojich predkov. Pri návšteve tohto bývalého sídelného útvaru je možné v krajine pozorovať stopy bývalého osídlenia ako napr. chodníky a cesty, studne, základy domov, pivnice, ovocné stromy, stĺpy rozvodu elektrickej energie a pod..

Slnkom presvetlená krajina si zachovala svoju pôvodnosť a čaro aj z dôvodu stále pretrvávajúcej starostlivosti o lúčne biotopy, ktoré sú vo väčšine prípadoch pravidelne kosené. Pred kosbou je možné obdivovať lány vysokého lúčneho porastu, vlniaceho sa pod závanmi letných vetrov. Bohatá lúčna flóra je zastúpená aj niektorými vzácnejšími druhmi, ako napr. repík voňavý, zvonček klbkatý, krasovlas bezbyľový, betonika lekárska, dúška vajcovitá alebo vres obyčajný.

Z dôvodu nízkej návštevnosti turistov a miestnych občanov, strácajú niektoré druhy divokých zvierat vrodenu a prirodzenú plachosť a hlavne v ranných hodinách alebo pri priaznivých klimatických podmienkach, je možné ich bezpečne pozorovať aj z veľmi blízkych vzdialeností.

Mikuláš Juščík
starosta obce

Charakteristika obce Kalinov

Kalinov leží v Nízkkych Beskydách, 9km na sever od Medzilaboriec v nadmorskej výške 453 m. Obec v druhej polovici 16. storočia založili humenský magnáti Drugethovci, ktorí v tomto kraji vládli od roku 1321 do 1684. Patrili im rozsiahle zemplínske majetky. V stredovekých listinách sa obec objavuje pod názvom Kalenó. Domnievame sa, a dosvedčujú to aj tradované ľudové povestí, že názov pochádza od kaliny (ker s červenými plodmi, lat. Viburnum), ktorá rastie na okraji okolitých lesov dodnes. Z doby rímskej sa v Kalinove našiel vzácny poklad, z ktorého sa zachovalo 21 minci. Tento nález potvrdzuje jestvovanie obchodnej cesty z Potisia k Baltu.

V archívnych písomnostiach sa po prvý raz spomína roku 1595. V 17. storočí po Drugethovcoch patrila obec rodinám Csákyovcov a neskoršie Szirmayovcom. V roku 1715 mala 8 opustených a 14 obývaných domov a vlastný vodný mlyn (stál na mieste nákupného strediska). V roku 1787 mala obec už 43 domov s 282 obyvateľmi. V prvej polovici 19. storočia (1828) mala 50 domov s 389 obyvateľmi a pílu s gatom, ktorú dal postaviť Arczo Jutkovič. Píla bola postavená powyše obce pod tzv. Debrou (dodnes sú tam jej základy). Denne tu pod vedením majstra Hrabovského z Poľska pracovalo cca 20 chlapov z Kalinova. Píla bola v roku 1895 zlikvidovaná. Obyvatelia obce nachádzali prácu aj v okolitých rozsiahlych beskydských lesoch. Okrem pílenia a zväžania dreva sa zaoberali uhliarstvom, neskoršie pastierstvom a poľnohospodárstvom. Po stáročia sa história obce ničím nelíšila od mnohých iných obcí na východnom Slovensku.

Vojnové udalosti koncom roka 1914 a začiatkom roka 1915 poznamenali aj túto oblasť. Ofenzíva ruských vojsk donútila rakúsku armadu k ústupu do Karpát. Ruské jednotky koncom novembra prekročili Karpaty v priestore Lupkovského a Dukelského priesmyku. Obsadili vyše 100 obcí, medzi nimi i obce Kalinov, Palotu, Vydraň a ďalšie. Dvizia generála A.A. Kornilova sa dostala až do Humenného. Kopce v chotári Kalinova sú dodnes poznačené zákopmi.

Aktivita kalinovských občanov sa prejavila aj 13.marca 1935, keď sa roľníci obcí Čertižné a Habura vzbúрили proti kapitalistickému vykorisťovaniu. Vyhaňali exekútora, ktorý bral v Čertižnom roľníkovi na dražbu jedinú kravu za daňové nedoplatky.

Za šesťročné obdobie tzv. slovenského štátu sa i obec Kalinov dostáva do veľmi nepriaznivej hospodárskej situácie. Nedostatok potravín a priemyslového tovaru, lístkový systém na cukor, mydlo, bravčovú masť a ďalšie potravinové články, zlá zásobovacia situácia a nedostatočné príjmy obyvateľstva vytvárali pre dedinskú chudobu neznesiteľné sociálne pomery.

Kalinov ako prvá obec oslobodená na území Československa Sovietskou armadou, dňa 21. septembra 1944.

Ing. Jozef Kocan
starosta obce Kalinov

CHKO Východné Karpaty

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Východné Karpaty bola vyhlásená Vyhláškou MŽP SR č. 530 zo dňa 6. decembra 2001 na rozlohe 25 307, 10 ha. Územie CHKO sa rozprestiera v severnej, prihraničnej, časti Slovenska, a platí v ňom druhý stupeň ochrany. Charakteristickou črtou Východných Karpát je typický povrch prevažne pieskovcových vrchov s oblými chrbtami a širokými dolinami. Územie budujú výlučne flyšové horniny vrchnej kriedy a paleogénu magurského a vonkajšieho flyšu. Tieto horniny tvoria komplex hrubý viac ako 5 000 m. Pod ním sa predpokladá staršie podložie. Flyšové horniny sú často prikryté kvartérnymi horninami rôzneho charakteru a hrúbky. Kvartér zahŕňa najmladšie až recentné uloženiny. Karpatský oblúk je na území CHKO prvou veľkou prekážkou pre prúdenie vzduchu, ktoré sa sem dostáva od severozápadu až severovýchodu. Často tvorí hradbu pri vpádoch artického vzduchu od severu. Územie CHKO patrí do povodia rieky Bodrog, ktorá vzniká sútokom Ondavy s Topľou, Laborca s Uhom a Latoricou a tvorí rozvodnicu medzi Baltským a Čiernym morom.

Celé územie CHKO sa vyznačuje bohatou lesnatosťou. Najrozšírenejšími lesnými spoločenstvami v CHKO sú spoločenstvá typických bučín. Z drevín prevláda buk lesný, s rôznym výskytom autochtónnej jedle bielej a cenných listnáčov. V jej maloplošných chránených územiach sú ešte zachované prirodzené jedľové bučiny situované na flyšových svahoch. Z botanického hľadiska je zaujímavým fenoménom na území CHKO prelínanie hranice západokarpatskej a východokarpatskej flóry, čo umožňuje výskyt mnohých vzácných a ohrozených rastlinných druhov. Najzachovalejšie prirodzené lesné a nelesné spoločenstvá, ako aj vzácne druhy rastlín a živočíchov, sú na území CHKO chránené prostredníctvom tzv. maloplošných chránených území (národné prírodné rezervácie NPR a prírodné rezervácie PR) s vyšším stupňom ochrany. Na území CHKO Východné Karpaty sa nachádzajú dve NPR (Palotská a Komárnická jedlina) a 5 PR (Beskyd, Dranec, Haburské rašelinisko, Čertižnianské lúky a Hostovické lúky). V otvorenej krajine majú svoje zastúpenie plošne menšie, ale o to cennejšie, lúčne biotopy s vtrúsenými slatinými a rašelinými spoločenstvami a vresoviskami. Zo

zoogeografického hľadiska patrí územie CHKO Východné Karpaty do palearktiskej oblasti k zóne listnatých a zmiešaných lesov. Územie sa vyznačuje zaujímavou, druhovo pestrou ako aj vzácnou faunou. Historickým vývojom a využívaním krajiny sa vyvinuli jednotlivé živočíšne spoločenstvá, ktoré sú viazané na lesné, lúčne, poľné, vodné a iné typy biotopov. Medzi vzácne druhy bezstavovcom v CHKO Východné Karpaty patria motýle modráčik čiernoškvrný (*Maculinea arion*), modráčik Rebelov (*Maculinea rebeli*), ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*), z kôrovcov rak riečny (*Astacus astacus*), z lastúrnikov korýtko riečne (*Unio crassus*), z chrobákov napr.: fúzač veľký (*Cerambyx cerdo*), fúzač alpský (*Rosalia alpina*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*) a iné. Najčastejším obojživelníkom ktorého možno nájsť v mlákach na území CHKO je kunka žltobruchá (*Bombina variegata*) a mlok karpatský (*Triturus montandoni*). Územie CHKO zahŕňa aj hniezdne a lovné biotopy mnohých vzácných druhov vtákov ako sú orol skalný (*Aquila chrysaetos*), orol

krikľavý (*Aquila pomarina*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*) a mnohé ďalšie. Významným veľkým cicavcom v CHKO je vlk dravý (*Canis lupus*), ktorý sa na tomto území udržal aj na začiatku 20 storočia, kedy na väčšine územia Slovenska vymizol. Preto zavíjajúci sediaci vlk je aj v symbole CHKO Východné Karpaty a NP Poloniny. Pri troche šťastia sa dá zahliadnuť aj rys ostrovid (*Lynx lynx*), alebo medveď hnedý (*Ursus arctos*). Sem tam sa na toto územie zatúla aj zubor hôrny (*Bison bonasus*) a zriedkavo aj los mokrad'ový (*Alces alces*)

Na území CHKO sa nachádza aj sieť chránených území európskeho významu, ktoré sú súčasťou siete NATURA 2000. Cieľom sústavy NATURA 2000 je zachovanie biologickej rozmanitosti v rámci celej EÚ prostredníctvom ochrany vybraných druhov rastlín, živočíchov a biotopov, ktoré sú najviac ohrozené ľudskou činnosťou alebo patria k tomu najvzácnejšiemu, čo sa na európskom kontinente zachovalo. Skoro 100% územia CHKO je v prekryve s chráneným vtáčím územím Laborecká vrchovina (SKCHVU011), ktoré bolo vyhlásené Vyhláškou MŽP SR č. 438 zo 17. septembra 2009 na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov. Zároveň viac ako 53% územia CHKO Východné Karpaty pokrývajú územia európskeho významu (tzv. A etapa), ktoré boli navrhované z dôvodu zachovania, prípadne zlepšenia stavu biotopov a druhov rastlín a živočíchov európskeho významu.

Odborná náplň XXXVIII. Východoslovenského TOP

Námety na činnosť odborných sekcií

BOTANIKA

TRASA č. 1: Čertižné (poľovnícka chata) – v. tok Laborec – Čertižné otočka – Čertižné OcÚ – v. tok Laborec – Habura, ihrisko – Habura, pod obcou – v. tok Laborec – Borov, vlek /cca 11 km /

- Mapovanie invázných druhov rastlín (IDR) na vodnom toku Laborec (SKUEV0232) so zameraním na sledovanie prípadného výskytu druhu boľševník Sosnowského (*Heracleum sosnowskyi*), kontrola lokality s bývalým výskytom boľševníka obrovského (*Heracleum mantegazzianum*)
- Mapovanie zachovalosti vodného toku Laborec – inventarizácia drevín a bylín v brehovom poraste
- Zamapovanie výskytu druhu myrikovka nemecká (*Myricaria germanica*) /MG/ na vodnom toku Laborec
- Praktická starostlivosť o prírodu – vyzbieranie odpadkov pozdĺž vodného toku, v prípade výskytu MG výrub vrb – rozvoľnenie brehovej vegetácie v prospech MG

TRASA č. 2: Habura – Bzuvatá (smer Čertižné) – Lesíky, Poľany – Mihucov kút (smer Driečna) – Pastovňa (smer Habura) – Klimov – Stredná hora – Habura /cca 13 km /

- Mapovanie zachovalých fragmentov trávinatej vegetácie, presná lokalizácia vymapovaných rastlinných spoločenstiev mokradného charakteru, mapovanie lesných spoločenstiev, inventarizácia vyšších rastlín, s evidovaním výskytu chránených druhov rastlín, mapovanie IDR.

TRASA č. 3: Habura – Kyčerka, Šmidovec – Kamenná (smer Borov, ML) – Baňa – Za Kamennou – Bukovčik – Vršok – Habura /cca 12 km/

- Mapovanie zachovalých fragmentov trávinatej vegetácie, presná lokalizácia vymapovaných rastlinných spoločenstiev mokradného charakteru, mapovanie lesných spoločenstiev v SKUEV0043 Kamenná, inventarizácia vyšších rastlín, s evidovaním výskytu chránených druhov rastlín, mapovanie IDR, mykologický výskum.

TRASA č. 4: Habura – Habura, družstvo – Stavenec /za oborou/ – Gehel'ou (smer št. hranica) – Medzi Haburkami /GP/ – Haburské rašelinisko /PR/ – Nad tromi lúkami – Veľká Poľana – Habura, družstvo – Habura /cca 16 km/

- Mapovanie zachovalých fragmentov trávinatej vegetácie, presná lokalizácia vymapovaných rastlinných spoločenstiev mokradného charakteru, mapovanie lesných spoločenstiev, inventarizácia vyšších rastlín, s evidovaním výskytu chránených druhov rastlín, mapovanie IDR.

TRASA č. 5: Habura – Hôrka – Pánsky vrch – Popova záhrada (smer Kalinov) – Gladova jama – Tlstá (Kalinov) – Plaziny – Pánsky vrch – Habura /cca 15 km/

- Mapovanie zachovalých fragmentov trávinatej vegetácie, presná lokalizácia vymapovaných rastlinných spoločenstiev mokradného charakteru, mapovanie lesných spoločenstiev, inventarizácia vyšších rastlín, s evidovaním výskytu chránených druhov rastlín, mapovanie IDR

PRAKTICKÁ STAROSTLIVOSŤ O PRÍRODU

- Realizácia manažmentových opatrení na lokalite PR Čertižnianské lúky.

ZOOLÓGIA

Zoologické trasy: lokality okolia Habury, Čertižného, Borova, Kalinova, Paloty.

Na jednotlivých trasách by bolo vhodné sledovať tieto zoologické úlohy:

- Prieskum periodických mlák a mokradí za účelom:
 - prieskumu *Amphibians*,
 - rozšírenia *Bombina variegata* a jej kríženca s *Bombina bombina* v okrese Medzilaborce,
 - monitoringu *Lissotriton montandoni* a *Triturus alpestris* a jeho možné vzájomne kríženie,
 - určiť druhovú príslušnosť najád *Odonata*, prípadne aj ďalších bezstavovcov vyskytujúcich sa v mlákach,
 - štatisticky porovnať druhovú pestrosť mlák a mokradí s jej rozmermi, hĺbkou, miestom, zatienením a ďalšími abiotickými ako aj biotickými faktormi.
- Monitoring rozšírenia *Sicista betulina* a iných drobných hlodavcov.
- Monitoring *Canis lupus*, predovšetkým stopovaním, zberom trusu rozmiestnením fotopascí, za účelom získania údajov potrebných k identifikácii svoriek a jej členov v okrese Medzilaborce,
- sledovanie pobytových znakov ďalších veľkých šeliem a mačky divej.
- Monitoring UEV Laborec:
 - monitoring *Castor fiber* (sledovanie pobytových znakov, na základe ktorých sa identifikujú jednotlivé lokality, na ktorých by sa overovala početnosť jednotlivých rodín),
 - monitoring *Lutra lutra* (sledovanie pobytových znakov),
 - dohľadovanie a kontrola hniezd *Alcedo atthis*, *Cinclus cinclus* a *Motacilla cinerea*,
 - monitoring *Eudontomyzon danfordi*,
 - výskum vodných bezstavovcov.
- Sledovanie rozšírenia plazov v okrese Medzilaborce:
 - porovnanie rozšírenia *Zootoca vivipara* a *Lacerta agilis* na základe nadmorskej výšky,

- sledovať farebne variácie *Vipera berus*,
- charakterizovať stanovištia a rozšírenie *Zamenis longissimus* v okrese Medzilaborce,
- potvrdiť alebo vyvrátiť výskyt *Natrix tessellata* v okrese Medzilaborce.
- Výskum bezstavovcov:
- potvrdiť výskyt *Phryganophilus ruficollis*,
- inventarizačný výskum *Odonata* v povodí rieky Laborec,
- sledovanie výskytu „východných“ a „južných“ prvkov *Orthoptera* a *Mantodea* v okolí Habury a Čertižného,
- overenie potencionálnych lokalít výskytu motýľov rodu *Phengaris* v k. ú. Habura, Čertižné, Kalinov, Miková a Driečna,
- lepidopterický prieskum lúk v okolí Habury s dôrazom na nočné motýle,
- inventarizačný výskum *Coleoptera* predovšetkým, Čelade *Cerambycidae* a *Carabidae* v okrese Medzilaborce

KRAJINA

1. Habura a okolie /Chvastejov, PR Haburské rašelinisko/:

- pri výstupe na lokalitu bývalej osady Chvastejov sa postupne otvára pohľad na k. ú. Obcí Habura a Čertižné, z vrcholových bodov je možnosť panoramatického pohľadu na celé údolie od mesta Medzilaborce až po obec Čertižné
- lokalita Chvastejov ponúka prvky historickej krajinnej štruktúry v podobe pozostatkov osídlenia s charakteristickými prvkami v súčasnej krajine
- výstup na hranicu s Poľskou republikou naďalej ponúka pohľad hlavne na dolinu okolo mesta Medzilaborce
- PR Haburské rašelinisko - drevený chodník cez PR, ktorý oddeľuje Slovensko od Poľskej republiky, cesta k PR a späť čiastočne odhaľuje krajinu v Poľskej republike zostup späť po lúkách nad obcou Habura v obci Habura sa nachádza „Kostol grécko-katolícky klasicistický“, NKP „Kostol a zvonica“, NKP „Pamätná tabuľa, Roľnícka vzbura 1935“ a NKP „Pomník, 1914 - 1944, major, Kukorelli L.“

2. Habura - Čertižné - pramenisko Laborca - PR Haburské rašelinisko - Chvastejov - Habura:

- zo sedla nad obcou Čertižné je možné pozorovať SKŠ v údolí k. ú. obcí Čertižné a Habura
- prechod turistickým hraničným chodníkom na PR Haburské rašelinisko so zastávkou pri pramenisku vodného toku Laborec označeného tabuľou
- drevený chodník cez PR, ktorý oddeľuje Slovensko od Poľskej republiky, cesta k PR a späť čiastočne odhaľuje krajinu v Poľskej republike
- pri zostupe na lokalitu bývalej osady Chvastejov sa postupne otvára pohľad na k. ú. Obcí Habura a Čertižné, z vrcholových bodov je možnosť panoramatického pohľadu na celé údolie od mesta Medzilaborce až po obec Čertižné

- lokalita Chvastejov ponúka prvky historickej krajinnej štruktúry v podobe pozostatkov osídlenia s charakteristickými prvkami v súčasnej krajine

3. Habura - /popri obci Borov/ - Kalinov - Danová - Palota /späť autobusom/:

- trasa k obci Kalinov ponúka zaujímavé pohľady na krajinu CHKO Východné Karpaty
- obec Kalinov ako prvá oslobodená obec na Slovensku počas 2. svetovej vojny, v obci sa nachádza pamätník obetiam 2. svetovej vojny a voľne vystavené exempláre vojenskej techniky z 2. svetovej vojny
- Danová - miesto vhodné na odpočinok a občerstvenie pri vodnej nádrži
- Palota - na hranici s Poľskou republikou je možnosť sa oboznámiť s prvkom HKŠ Lupkovský tunel, panoramatické pohľady na okolitú krajinu

4. Habura - Čertižné, štátna hranica - Poľská republika a späť:

- zo sedla nad obcou Čertižné je možné pozorovať SKŠ v údolí k. ú. obcí Čertižné a Habura
- možnosť prechodu cez štátnu hranicu do Poľskej republiky, možnosť oboznámenia sa so SKŠ v Poľskej republike

5. Habura - Čertižné - Dukelský priesmyk - k. ú. Vyšný Komárnik /späť autobusom/:

- zo sedla nad obcou Čertižné je možné pozorovať SKŠ v údolí k. ú. obcí Čertižné a Habura
- pri prechode hraničným turistickým chodníkom z Čertižného na Duklu sa miestami otvárajú krajinársky zaujímavé pohľady na územia na Slovensku a v Poľskej republike /trasa vedie lesnatým územím CHKO Východné Karpaty/
- Dukelský priesmyk ponúka oboznámenie sa SKŠ CHKO Východné Karpaty a jej blízkym okolím a chráneným prihraničným územím v Poľskej republike a to pohľadom z výhliadkovej veže, oboznámenie sa s Dukelským pamätníkom a prvkami HKŠ v podobe voľne vystavených exemplárov vojenskej techniky z 2. svetovej vojny, obnovených bunkrov, zákopov a pod., možnosť návštevy vojenského múzea vo Svidníku alebo športového areálu „Vodný svet“

LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Trasa č.1: Dĺžka- 6 km prevýšenie – 330 m

- Začiatok – obec Habura. Smer - Miková (fialová turistická značka)
- Kóta 689 – Brúsy, Koniec trasy – obec Borov

Popis lokality - Kamenná SKUEV0043

- 9110 - Kyslomilné bukové lesy
- 9130 - Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 9180 - Lipovo-javorové sutinové lesy

Trasa č.2: Dĺžka- 13 km prevýšenie – 205 m

- Začiatok – obec Habura
- Kóta 488 – Stredná hora (modrá turistická značka)
- Kóta Klimov (červená turistická značka)
- Kóta Mihucov kút (žltá turistická značka)
- Kóta Kút (červená turistická značka)
- Čertižské sedlo (červená turistická značka)
- Koniec trasy – obec Čertižné

Popis lokality – Dukla SKUEV0048

- 6230 - Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substrá
- 6430 - Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa
- 6510 - Nížinné a podhorské kosné lúky
- 9110 - Kyslomilné bukové lesy
- 9130 - Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 9140 - Javorovo-bukové horské lesy
- 9180 - Lipovo-javorové sutinové lesy

Trasa č.3: Dĺžka- 12,3 km prevýšenie – 375 m

- Začiatok – obec Habura. Kóta Chvastejov (zelená turistická značka)
- Kóta Koprivničná (zelená turistická značka)
- Zastávka - Haburské rašelinisko (červená turistická značka)
- Kóta Vodojem (červená turistická značka).Kóta Stavenec (fialová turistická značka). Koniec trasy – obec Habura

Popis lokality – Dukla SKUEV0048

- 9110 - Kyslomilné bukové lesy.
- 9130 - Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 9140 - Javorovo-bukové horské lesy
- 9180 - Lipovo-javorové sutinové lesy
- 7140 - Prechodné rašeliniská a trasoviská
- 7220 - Penovcové prameniská
- 7230 - Slatiny s vysokým obsahom báz

Program a organizácia XXXVIII. VS TOP

PRÍPRAVNÁ FÁZA – príprava táboriska

Štvrtok (24.07.2014)

- overiť splnenie všetkých úloh
- večer osadiť šípky na kritických miestach orientácie na cestách
- pripraviť drevo a materiál na: - vstupnú bránu (tabuľu), vatru, koly na smerové označenie v tábore, vlajku
- def. lokalizovať miesta ich umiestnenia a osadenia
- def. určiť miesta umiestnenia soc. a tech. vybavenia tábora

Piatok (25.07.2014)

- príchod RŠ – NOP TOP (realizačný štáb – náčelník organiz.- prevádz.)
- príchod RŠ – NOS TOP (realizačný štáb – náčelník odbor.- sekciový)
- príprava a osadenie vstupnej brány
- osadenie žrde a vyvesenie vlajky
- príprava vatry - ohnisko (kamene)
 - uložiť vatru
 - fakle
- priniesť stoly na prezent., predaj, výstavky, prezentácia aktivít
- vytvoriť miesto na prezentáciu
- osadiť info-tabule
- umiestniť info materiál na tabule
- osadiť a nahodiť stĺp sponzorstva
- vytýčiť a ohradiť (vymedziť) parkovisko
- priestor na WC
- pripraviť vodu – rieš. odpad
- osadiť orientačné šípky v tábore
- vytýčiť miesto na bufet
- skladanie vecí do tašiek
- kontrola orient. šípok na cestách

VLASTNÝ VsTOP – týždenný odborný program po trasách uvedených v informačnom spravodaji - bulletine

Sobota (26.07.2014)

- doobeda úkony, ktoré organizačný štáb nestihol vo štvrtok, resp. v piatok
- príchod účastníkov
- oboznámenie sa s prostredím
- stavenie tábora
- slávnostné otvorenie o 18⁰⁰ hod. (samostatný scenár)

Nedeľa (27.07. 2013)

Návšteva prvej oslobodenej obci v Československu – Kalinov, prehliadka Múzea moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach	9 ⁰⁰ hod
Zasadanie Táborovej rady - pravidelné večerné hodnotenie dňa a príprava programu na ďalší deň	17 ⁰⁰ hod
Táborové zhromaždenie pri vatre	18 ⁰⁰ hod

Zápis na info-tabuľu - strava, program, nahlásenie do sekcií do 20⁰⁰ hod
Večerný program - Video Úhorna 2004 20⁰⁰ hod

Pondelok, Utorok, Streda, Štvrtok (28.07. – 31.07. 2014)

Budíček 7⁰⁰ hod
Práca v odborných sekciách (náplň + trasy) 9⁰⁰ - 17⁰⁰ hod
Zasadanie Táborovej rady - 17⁰⁰ hod
pravidelné večerné hodnotenie dňa a príprava programu na ďalší deň
Táborové zhromaždenie pri vatre 19⁰⁰ hod
Zápis na info-tabuľu - strava, program, nahlásenie do sekcií do 20⁰⁰ hod
Večerný program 20⁰⁰ hod

Piatok (01.08.2013)

Budíček 7⁰⁰ hod
Dokončenie činnosti odborných sekcií, detskej a POP (súťaže – 9⁰⁰ - 17⁰⁰ hod
ocenenia – diplomy, program detí)
Zasadanie Táborovej rady 17⁰⁰ hod
Táborové zhromaždenie pri vatre 19⁰⁰ hod
- zhodnotenie dňa a celého TOP po sekciách
- príhovor NOP a NOS
- príhovor hostí
- kultúrny program
- guláš

ZÁVEREČNÁ FÁZA – likvidácia táboriska

Sobota (02.08.2014)

- upratanie pred stanmi
- roztriedenie odpadu
- upratanie táboriska
- skladanie:
- stĺpa sponzorstva
- info-tabulí
- WC
- vlajky
- vstupnej brány
- likvidácia bufetových priestorov a ich vyčistenie
- odvoz stolov z prezentácie, výstaviiek
- likvidácia výstaviiek
- zozbieranie smerových a orientačných šípok
- likvidácia odpadu
- likvidácia vatre a upratanie vôkol nej
- likvidácia táboriska (vl. stanov), balenie a návrat domov

Pokyny pre účastníkov

(Táborový poriadok)

1. Budíček je o 7⁰⁰ hod.
2. Zúčastňovať sa denného programu odborných a pracovných sekcií TOP.
3. Táborová rada sa schádza denne o 17⁰⁰ hod.
4. Táborové zhromaždenie o 19⁰⁰ hod. pri vatre.
5. Večerné programy o 20⁰⁰ hod.
6. Riadiť sa pokynmi náčelníkov tábora (NOS, NOP).
7. Stravovanie je individuálne s možnosťou nákupu potravín v bufete.
8. Parkovanie motorových vozidiel na vyhradenom mieste.
9. Označenia (čísla) na stany pripnúť a pred odchodom vrátiť náčelníkovi NOP.
10. Zákaz fajčiť v stane !!!
11. Šetriť s vodou !!!
12. Odpad separovať už pri vzniku odpadu pri svojich stanoch !!!
13. Rozseparovaný odpad vysypať do príslušných zberných nádob (vriec).
14. Nočný klud 23⁰⁰ – 6⁰⁰ hod.

Východoslovenské tábory ochrancov prírody 1977 - 2013

Ročník	Rok	Okres, obec, lokalita - miestny názov	GPS	Nadm. výška v m
I.	1977	Bardejov, Kríže, za obcou pri Javorovom potoku	49°13'55.41"N 21°09'15.53"E	602
II.	1978	Snina, Sninské rybníky, pri ceste na Sninský kameň	48°58'04.51"N 22°11'24.63"E	303
III.	1979	Košice – vidiek, Drienovec, Drienovské kúpele	48°37'20.89"N 20°57'14.15"E	241
IV.	1980	Rožňava, Jelšavský Hrádok, pri Ochtinskej aragonitovej jaskyni	48°39'33.40"N 20°17'47.75"E	667
V.	1981	Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Jánska dolina, <i>Za huru</i>	48°55'14.14"N 20°48'28.48"E	430
VI.	1982	Poprad, Vernár, Suchá dolina	48°54'42.14"N 20°16'14.78"E	799
VII.	1983	Sobrance, Remecké Hámre , v údolí Remeckého potoka	48°51'17.72"N 22°10'48.74"E	330
VIII.	1984	Stará Ľubovňa, Kamienka, pri futbalovom ihrisku	49°20'21.66"N 20°35'56.56"E	638
IX.	1985	Trebišov, Borša, pri futbalovom ihrisku/pri Bodrogu	48°23'11.80"N 21°42'24.39"E	98
X.	1986	Svidník, Krajná Bystrá, na futbalovom ihrisku	49°23'33.48"N 21°40'21.29"E	400
XI.	1987	Humenné, Hermanovce, Hermanovské skaly, pod Oblíkom	48°58'06.00"N 21°29'28.67"E	440
XII.	1988	Prešov, Sigord , pri vodnej nádrži Kokoškovce	48°57'00.16"N 21°21'15.63"E	415
XIII.	1989	Košice, Kavečany, ZOO	48°47'25.94"N 21°12'04.12"E	410
XIV.	1990	Bardejov, Regetovka, Pri regetovskom rašelinisku	49°25'31.82"N 21°16'23.68"E	540
XV.	1991	Košice – okolie, Štós, pod Bodovkou	48°42'13.73"N 20°50'19.12"E	350
XVI.	1992	Poprad, Červený Kláštor, kemping pri Dunajci	49°24'04.70"N 20°24'56.78"E	470
XVII.	1993	Snina, Sninské rybníky, kemping	48°58'33.17"N 22°11'11.53"E	272
XVIII.	1994	Rožňava, Dobšiná, Vyšný Hámor	48°48'45.36"N 20°19'54.67"E	518
XIX.	1995	Trebišov, Beša, Moľva	48°31'24.68"N 21°57'26.95"E	101
XX.	1996	Spišská Nová Ves, Nálepko,vo, Druhý Hámor	48°49'41.26"N 20°36'14.71"E	560
XXI.	1997	Rožňava, Slavec – Gombasek, amfiteáter	48°33'46.50"N 20°28'07.99"E	265
XXII.	1998	Sabinov, Kamenica, pod Sokolou skalou	49°12'46.90"N 20°57'08.36"E	620
XXIII.	1999	Sobrance, Choňkovce, <i>Pod Borolom</i>	48°47'30.35"N 22°15'23.26"E	231

XXIV.	2000	Gelnica, Kojšov, <i>Na Minárke</i>	48°48'36.97"N 21°00'28.12"E	544
XXV.	2001	Rožňava, Čierna Lehota, <i>na Pastyrskej lúke</i>	48°43'48.30"N 20°13'55.93"E	648
XXVI.	2002	Vranov nad Topľou, Juskova Voľa, <i>škola v prírode pri Medvedom potoku</i>	48°52'36.26"N 21°33'20.53"E	280
XXVII.	2003	Svidník, Vyšna Pisana, <i>na lúke <i>Pid dubinami</i></i>	49°24'37.07"N 21°36'11.74"E	409
XXVIII.	2004	Gelnica, Úhorná, <i>pri kaplnke <i>Pod Javorcom</i></i>	48°42'50.35"N 20°40'01.41"E	910
XXIX.	2005	Trebišov, Viničky, <i>Hatfa, <i>Južný Zemplín</i></i>	48°25'14.08"N 21°45'00.35"E	161
XXX.	2006	Rožňava, Dlhá Ves, <i>pri jaskyni Domica</i>	48°29'17.74"N 20°26'55.67"E	334
XXXI.	2007	Humenné, Chlmec, <i>Ski park Chlmec</i>	48°52'42.46"N 21°56'19.36"E	258
XXXII.	2008	Košice – okolie, Slánska Huta, <i>pod Malým Miličom, chata Dolina</i>	48°35'22.34"N 21°28'45.18"E	480
XXXIII.	2009	Spišská Nová Ves, Hrabušice, <i>NP Slovenský raj, Podlesok</i>	48°57'45.67"N 20°22'46.21"E	551
XXXIV.	2010	Snina, Nová Sedlica, NP Poloniny, <i>v údolí Zbojského potoka za obcou</i>	49°03'32.78"N 22°30'14.06"E	442
XXXV.	2011	Poprad, Tatranská Lomnica, <i>TANAP, Intercamp Tatraneč</i>	49°09'24.07"N 20°18'38.56"E	770
XXXVI.	2012	Rožňava, Rejdová, <i>Amfiteáter</i>	48°47'38.09"N 20°17'17.40"E	547
XXXVII.	2013	Malá a Veľká Lodina, <i>Pod Bukšovom</i>	48°87'12.96"N 21°14'77.89"E	259

Spracovala na základe vlastných poznatkov

Ing. Mária Čížová

SPONZORI

XXXVIII. VÝCHODOSLOVENSKÉHO TÁBORA OCHRANCOV PRÍRODY

Združenie klubov Apollo, Bratislava

Aktivita na voľný čas.

Východoslovenská energetika, a. s. Košice

Služby v oblasti električky.

ABCOM Košice s.r.o. Košice

Predaj a servis výpočtovej, kancelárskej a prezentačnej techniky

AQUING, s.r.o. Košice

Projektovanie vodohospodárskych stavieb a inžinierska činnosť.

DIAKOL STRÁŽSKE, s.r.o

Výroba a predaj lepidiel.

TP 2 Strážske, s.r.o.

Výroba a predaj tepla, vody a elektriny.

ORL Humenné, s.r.o.

Špecializovaná nemocnica.

Light Stabilizers, s.r.o. Strážske

Výroba a predaj chemických výrobkov.

OÚ Medzilaborce

Všestranná starostlivosť o mesto a občanov.

Obecné úrady v Habure, Kalinove

Starostlivosť o rast obcí.

HNOJIVÁ Duslo, s.r.o. Strážske

Výroba a predaj hnojív.

SLOV-VAGON, a.s. Trnava

Poskytovanie služieb v železničnej doprave.

Leman Slovakia, Humenné

Lešenie, maľby a stavebná činnosť.

Bytový textil Konečný, Humenné

Poskytovanie textilných výrobkov.

OÚ Prešov, odbor starostlivosti o ŽP

Starostlivosť o životné prostredie.

Ekologické služby, s.r.o. Strážske

Čistenie odpadových vôd.

Technické služby mesta Medzilaborce

Zabezpečovanie čistoty a poriadku v meste.

ÚV SZOPaK Prievidza

Tretí sektor, ochrana prírody a krajiny.